

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam
Ingolstadii, 1627

V. De origine, & varijs modis acquirendi dominium in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

docet, in cuiusque arbitrio esse, pati detrimentum suae famae, nisi hoc vergat in detrimentum aliorum. Expresse idem de fama, contra Caietanum V. *Detrahitio*, docent post Victoriam, Sotum, Nauarrum, Couarruuiam, Adrianum, Petrus Nauarr⁹ l. 2. de restitut. c. 4. n. 114. Valentia q. 10. pun. 1. Arragonius, Bañes, Lessius locis cit. Ratio colligitur ex definitione dominij dub. 2. explicata.

48 De bonis spiritualibus idem docent Canus relectione de poenitentia par. 4. ad 2. Valentia q. 10. pun. 1. Salon ad q. 66. q. 3. a. 4. Bannes ibid. q. 2. de dominio, Arragonius q. 62. ibidē; adeo vt hæc sit sententia cōmunis Theologorū. Ratio generalis est, quia homo potest his oñib⁹ vt tanquā reb⁹ suis ac in suum cōmodum, easq; per se loquendo prodigere, sine cuiusquam (particulare aliquod dominium habentis) iniuria; licet non absque peccato, seu iniuria Dei: nec potest etiam ijs inuitus priuari. Et licet reuera omnes istæ solum videantur esse quæstiones de nomine; melior tamen loquendi modus, iuxta dicta, retinendus est.

49 ASSERTIO VI. Bonorum immobilium Ecclesiæ, & supellectilis sacre Ecclesiarum, dominium proprie ad solum Deum, siue Christum spectat, vsus vero & administratio ad Prælatos, seu Communitatem cuiusque Ecclesiæ, ex probabiliori. Ita Maior 4. dist. 24. q. 16. Azor tom. 2. lib. 6. cap. 1. q. 4. Nauarrus commentario 2. de Regularibus num. 34. & quæst. 1. de reductibus monitione. 40. & in cap. *Non liceat*, §. 9. n. 4. vbi id etiam de fide censet. Sed non recte, quia contraria sententia, vt etiam dixi in materia de scandalo, est probabilis, asserens, eiusmodi rerum dominium esse penes cœtum Ecclesiasticorum, (quamuis Religiosorum) cuiusque Ecclesiæ. Quam sequitur Caietanus cit. quæst. de scandalo, Waldensis lib. 4. doctrinalis a. 3. cap. 43. Columna de reductibus cap. 23. n. 105. Lessius cap. 4. dub. 5. & 7. & à fortiori Sarmentus part. 4. reductum Ecclesiasticorum cap. 6. male tamen asserens, id dominium etiam esse penes singulos, ad quos ius prouentuum Ecclesiæ pertinet.

50 Probatur assertio ex iure Canonico, in quo sepius res eiusmodi vocatur res Dei, aut Deo donate, vel traditæ, vt videre est in Canone Apostolorum 39. & can. *Nulli licet*, & can. *Prædica*. 12. q. 2. & can. *Videntes*, causa 16. q. 1. & in Concilio Tridentino sess. 25. cap. 21. de reformatione. De qua re multa dixi lib. 1. Defensionis Ecclesiasticæ libertatis. Idem colligitur ex Iure Cæsareo, Instit. de rerū diuisione. §. *Vniuersitatis*, & l. 6. §. *Sacra*. ff. eod. tit.

51 Ratio est. Tum quia antiquitus hæc oblata sunt Deo ab ipsis Fundatoribus, & quidē per sæpe solenni formula, quæ ex capitularibus Francorū l. 6. c. 285. & 286. fufius descripsi l. 1. Ecclesiasticæ defensionis c. 9. vbi inter alia dicitur: *Quisquis nostrū suas res Ecclesia tradit, Dño Deo illas offert atq; dedicas, suisq; sanctis & non alteri, dicendo talia, & agendo ita, Facis enim scripturā de ipsis reb⁹, quas Deo dare desideras, & ipsam scripturam corā altari, aut supra, tenet in manu, dicens eiusmodi loci sacerdotibus atq; custodibus: Offero Deo atq; dedico omnes res, quæ in hac Chartula tenentur insertæ, pro remissione peccatorū meorū, ac Parentum, &*

filiorum, aut pro quocunq; illas Deo deliberare voluerit, ad seruendum ex his Deo in sacrificijs, Missarumq; solemnjs orationibus, luminarijs, pauperum ac Clericorum alimonijs, & ceteris diuinis cultibus, atq; illius Ecclesiæ utilitatibus, &c. Tum quia iuxta canones, & ipsam offerentiū dispositionem, conuentus Ecclesiasticus cuiusque loci tenetur illa ad posteros trāsmittere, nec potest ea videri vel extinguere pro arbitrio; licet interim summus Pontifex in his omnibus habeat supremam administrationē. Tum quia antiquo more, nec Abbates, aut conuentus Monasteriorū scribunt se dominos talis ditionis, vrbis, pagi; sed potius ipsamet cœnobita locaq; sacra vocantur à Germanis *Domus Dei*. An vero, & qua ratione singuli Ecclesiastici habeant dominij redituū suorū, dicitur suo loco de Restitutione.

DVBIVM V.

De origine dominij, & varijs modis acquirendi vel amittendi dominium in genere.

Ad S. Thom. 2. 2. q. 66. 2. 1. & 2.

52 **E**gimus hætenus de fundamento, subiecto, & obiecto dominij nunc de eius origine, & acquisitione, adeoque titulis agendum est.

ASSERTIO I. In genere loquedo, tres sunt modi siue tituli acquirendi dominium, quorum duo posteriores etiam ad dominij amissionem spectant. Primus est, *Inuentio*, seu occupatio rei, quæ nullius est; fit enim hæc primo occupantis. Tales sunt gemmæ repertæ in litore maris, Instit. de rerū diuisione. Idem lapilli preciosi, & venæ metallorū inuentæ in visceribus terræ. Quancquā Sotus l. 5. q. 3. a. 3. ad 1. Valentia q. 10. pu. 3. Lessius cap. 5. dub. 12. recte notant, seclusa lege & consuetudine particulari, potestatem & ius fodiendi tantum competere ei, qui est dominus loci. Quocirca etiam Indos occidentales iure potuisse prohibere Hispanos, ab occupatione talium rerum in sua regione; etsi contrarium senserit Victoria relect. de Indis part. 3. n. 4.

53 Tales quoque sunt pisces fluminum, feræ siluarum (saluo interim iure venandi, piscandi, cui id speciatim reseruatum est;) nisi peculiaris forte lex obstat, impediens dominium, de quo suo loco de Rest.

Tales etiam sunt thesauri ab immemoriali tempore defossi, qui nullum dominium habere præsumuntur, sunt enim inuentoris, si in proprio fundo inueniatur, ex l. *fallus*. ff. de furtis. & §. *Thesaurus*. Instit. de rerum diuisione. Inuenti vero in fundo alieno, & quidem dedita opera, & inuito vel inconsulto domino fundi, iure communi cedunt domino illius loci; & si dominium fundi sit diuisum, dimidia pars proprietario, altera vsufructuario, ex communiori apud Caietanum & Arragonium quæ st. 66. art. 5. Nauarrum man. cap. 17. num. 175. Molinam disputat. 56. Sayrum c. 9. n. 9. & ex constitutione positiui iuris infra, etsi quidam aliter sentiant, vt dicitur n. 64.

Ex consensu vero Domini, de industria quæsitos & inuentos thesauros retinet inuentor; nisi aliter conuentum sit. Quod si casu inueniantur in loco alieno, dimidium inuentor habet, alterum dominus loci, secundum ius positium commune l. vnica C. de thesauris. & l. falsus, cit. Licet. stando iure præcise naturali, totum sit Inuentoris. Inuenti quoque in loco publico (qui nempe dominio speciali, nullius sit, vt sunt publicum forum, via, flumina, plateæ, &c.) fiunt inuentoris, vt ex probabiliori docet Lessius dub. 16. post Couarruiam in regulam Peccatum part. 3. §. 2. n. 3. Baldum & alios, apud eosdem: etsi multi Iuristæ contrarium sentiant. Secus, si locus sit publicus, quem tamen Respublica, vel Princeps speciali dominij iure possidet, vt silua, pascuum, domus, hortus ciuitatis vel Principis. Tunc enim dimidium erit ciuitatis, aut fisci, ex §. Thesauros. Instit. de reum diuisione.

55 Inuentus thesaurus de industria in loco sacro, vel Religioso, eoque omnino publico, & ad nullius proprium dominium spectante, vt in coemeterio &c. dimidia ex parte cedit Ecclesiæ, cuius est locus.

Casullic inuentum putat Lessius totum spectare ad inuentorem ex cit. §. Thesauros, & glossa ad capitulum, Si quid inuenisti, 14. q. 5. & summa Rossella V. Furto n. 11. Sed Couarruias, & multi alij hoc etiam casu docent, dimidium deberi Ecclesiæ, seu prælato, iuxta dicta de inuentione thesauri in loco priuato. Quod quidem omnino verum est, loquendo de ijs locis sacris, quæ speciali dominij iure ab alijs possidentur, vt etiam fatetur Lessius.

56 Quod si per Magiam inuentus sit thesaurus, ante sententiam quidem Iudicis eodẽ modo possidebitur ab inuentore, vt in alijs casibus hætenus dictum: at post sententiam, pars, quæ alioqui ad inuentorem spectaret, cedit fisco, apud Lessium dub. 16. ex l. vnica C. de thesauris.

Atque hæc omnia procedunt iure communi, & seclusa speciali lege, vel consuetudine. Quamquam hoc ipsum, quod aliqui dicunt, consuetudinem habere, vt thesaurus vbiuis inuentus sit Principis, multi censent non obligare in conscientia, vt ex Syluestro, V. Inuenta, n. 13. Soto lib. 5. de Iustitia quæst. 3. a. 3. ad 2. notat Lessius cit. dub. 17.

57 Secundus modus seu titulus transferendi dominium est legitimus paciscentium consensus, de qua re in specie multa dicuntur inferius q. 5. & 6. in genere hæc tria notanda. Primum, per solum actum internum, dominium non transferri, vt ex communi omnium docent Molina disp. 266. Arragonius, & Bannes. q. 62. & patet ex eo, quod comuniter ad transferendum dominium requiritur traditio l. Traditionibus C. de pactis. & l. Quoties, de rei inuentione: etsi possessio (saltem rei mobilis, ex dictis dub. 3.) amittatur sola voluntate non possidendi, vt docet idem Molina. 6. ex l. 1. & l. 3. & l. si quis. 2. ff. de acquirenda possessione.

Sicut & dominium (nō tamē capacitas ad dominium, de qua loquitur Vasquez 1. 2. to. 2. disp. 165.) perditur sola voluntate illud deserendi, quando pos-

sessio simul relinquatur, vt habetur cit. l. Si quis, cum Glossa ibidem, vt proinde statim ac aliquid pro derelicto à proprio domino, quamuis solum interno animo habetur, amittatur illius dominium, & fiat primo occupantis, vt notant Molina ibidem.

58 Secundo notandum, promissione, seu donatione mere interna nullum omnino ius comparari alteri homini, nec in foro conscientie, nec in foro externo, nec solum quod promissio, (vti & donatio) regulariter in externo foro non obligat, nisi acceptata, vt ex Iure Ciuili & Canonico probat idem Molina disp. 263. (exceptis pollicitationibus, quæ fiunt ciuitati, vel vniuersitati, vel Ecclesiæ, vel hospitali, ex peculiari iuris dispositione, vel sensu Doctorum apud Lessium cap. 18. n. 36.) sed etiam quia ex ipsa rei natura promissio alteri facta (quando aliud iura non disponunt) acceptatione alterius nititur; ita vt sit obligatio quasi conditionata, obligo me, si tibi placeat, vt recte etiam notauit Lessius cap. 18. num. 39.

59 Accedit quod nuda promissio interna, nec ex iustitia per modum pacti obligare potest, vt patet; nec per modum nudæ veracitatis seu fidelitatis; quia in eo, quod internū animi propositum mutatur, nulla est falsitas seu infidelitas. Secus est, de promissione Religiosa, quæ Deo fit, aut etiam Sanctis; hæc enim mox, vt fit, ab ipsa acceptatur. Atque ita docent etiam S. Thomas infra q. 88. a. 1. Arragonius, & Bannes, & Lessius cit. loc. etsi contrarium docuerit Ledesma apud eosdem, cui fauet etiam Molina citatus; & Soto 4. q. 5. a. 1. ad 1. & lib. 7. q. 2. art. 1. ad 1. in vtramque partem dubius hæret; etsi magis in sententiam S. Thomæ propendens.

60 Tertio notandum, promissionem stipulatione firmatam, parere ciuilem obligationem, vt ex communi docet Molina disp. 262. Immo etiam eo ipso, quod est accepta ab eo, cui facta est. Esto intra limites nudi pacti contineatur, iuxta eundẽ disp. 255. & 264. & Lessium cap. 18. dub. 8. ex l. si quis argumentū C. de donationibus. Trāsit enim pollicitatio in pactum, hoc ipso quod acceptatur; etiam seclusa interim stipulatione. Quo fit, vt etiam per internuntium seu epistolā data & acceptata ciuilitate obliget, non minus, quam alij contractus, qui consensu perficiuntur, vt docent idẽ Molina ex communi cit. disput. 264. & Lessius dub. 6.

61 In foro tamen conscientie, secundum Sa. V. Promissio, (fauente etiam Nauarro cap. 18. n. 7. item Caietano, & alijs mox citandis) is qui promissionem etiam acceptam non implet, ex causa, quæ sibi videtur rationalis; non peccat mortaliter, nisi alioqui sequeretur scandalum, aut graue proximi damnum, tunc enim qui promissit, etiam de damno tenetur; eoque solo casu aiunt quidam obligare promissionem ex iustitia, alioquin solum ex fidelitate, & sub peccato veniali (nisi iuramento firmata sit) & sine obligatione restituendi.

62 In quem sensum etiam Caietanus q. 113. a. 1. Henriquez de excommunicatione cap. 17. Molina tom. 2. disp. 262. num. 8. Garzia & Fumus apud

Lessium cap. 18. n. 54. docent, promissionem per se solum obligare sub veniali; quod etiam probabile censet Lessius.

Quamquam ipse cum Nauarro cap. 18. n. 6. Soto lib. 7. q. 2. a. 1. ad 1. Richardo, Antonino, Couarruua, & communi Canonistarum probabilius sentiat, promissionem seriam & acceptatam, in re magni momenti, (maioris utique quantitatis, quam quæ ad furtum mortale sufficit) etiam sub mortali obligare; eo quod quasi ex iustitia obliget etiam in conscientia: licet non tam stricte, quam proprium debitum iustitiæ. Idque etiam à simili patet in voto seu promissione Deo facta.

An autem promissio iuramento firmata, etiam ante acceptationem, civilem obligationem pariat, ad eum, cui facta est promissio, controvertitur. Afirmat Molina disp. 63. sed rectius negare videtur Lessius cap. 17. n. 52. ut pluribus dicitur q. 7. dub. 1.

Ex dictis vero colligi potest, quomodo differant promissio, pollicitatio, pactum, & stipulatio, proprie & stricte loquendo. *Promissio* enim dicitur, siue sit acceptata, siue non sit acceptata. *Pollicitatio* est promissio nuda, seu non acceptata. *Pactum* est conuentio duorum; qualis est etiam promissio cum acceptata. *Stipulatio* est formula contrahendi, præcedente interrogatione creditoris, & secuta responsione debitoris. Plura cit. q. 7. du. 1. & quod ad modum explicandi sensum permittētis infra in simili de voto disp. 5. q. 5. du. 1.

63 Tertius modus seu medium generale acquirendi dominium, est, autoritas publica Reipublicæ seu Principis, qua ob bonum commune, etiã citra consensum prioris domini, bona priuatorum transferri possunt; idque vel iure gentium, quo modo res bello captæ, fiunt capientis, ut dictum disp. 2. q. 6. dub. 5. vel autoritate alicuius legis particularis, idque siue ob culpam domini, ut ob crimen hæresis, læsæ maiestatis, qua de re supra disp. 1. q. 8. du. 6. siue etiam sine culpa prioris domini, ut re ipsa fit per legem præscriptionis, de qua dubio sequenti.

64 Nituntur etiam eodẽ titulo pleraq; ex ijs, quæ supra de inuentione thesaurorum diximus: præsertim cum nonnulli negent, in conscientia totum thesaurum debita opera inuentum in alieno fundo, eius domino inconsulto, deberi domino; restringentes iuris rigorem in pœnalibus ad dimidium. Ita cum alijs docent Salon & Bannes q. 66. a. 5. Lopez 2. part. Instruct. c. 2. Rebellus q. 15. n. 12. & Lessius c. 5. n. 59.

Sed quod dictum, est verius, ut recte docent Molina disp. 56. Nauarrus Manuali c. 17. n. 175. Caietanus, Aragonius, & alij. Vnde etiam vniuersim Sa verbo *Respublica* n. 2. docet, posse Rempublicam pro bono communi rem vnus alteri dare; additque, eam ob causam non facile condemnanda esse statuta, quæ videntur iniqua aut vsuraria, iuxta Caietanum. De qua re suo loco.

65 Ad hunc titulum vero potissimum, ut & ex parte ad primum, refertur modus acquirendi dominium, qui vocatur per commixtionem, immutationem, & accretionem. De qua re multa

Iuristæ Instit. de rerum diuisione §. *Præterea*. & §. *Cum ex aliena* & l. 2. 6. & 7. ff. de acquirendo dominio; item l. 23. ff. de vsucapionibus & l. 5. & 23. ff. de rei vindicatione. Hæc pauca nobis sufficiant.

I. Si quis rem alienam commisceat cum re sua, ita ut ab ea separari vel dignosci non possit, v. g. pecuniam, vel frumentum alienum cum frumento vel pecunia sua, is acquirat dominium totius etiam si id mala fide fecerit, ut vsurarius, fur &c. Ita habet communis Theologorum sententia, quam tradunt Angelus V. *vsura* 2. numero 18. Ioannes Medina quæstione 10. de restitutione, Petrus Nauarrus lib. 4. cap. 2. Vasquez 1. 2. disputatione 164. cap. 3. Molina tom. 2. disputatione 326. fauentel. 78. ff. de solutionibus.

Tametsi nonnulli Iuristæ, in quibus Glossa in l. 7. ff. de acquirendo dominio. §. *Cum quis*, Gregorius Tolosanus lib. 20. syntagmatis cap. 9. & alij apud citatos sentiant, ad hoc requiri bonam fidem; adeo ut in rem alienam non acquiratur dominium ab eo, qui ex alienis aliquid conficit, aut alienum cum suo confundit, si nouerit esse alienum: quæ sententia speculatiue non est improbabilis. Et vero etiam iuxta priorem sententiam necesse est, quantitatem de proprio admistam respectiue non esse omnino paruum: quia alias parum pronihilo debet reputari, ut bene notauit Vasquez loc. cit. n. 30.

66 II. Si quis aliena solum inter se confuderit & miscuerit, salua eorum substantia, dominium commune totius erit penes priores rerum miscibilium dominos, ex veriori, iuxta l. 7. ff. de acq. dom. & l. 5. ff. de rei vendit. & Instit. de rerum diuisione, licet Vasquez l. c. asserat, dominium totius acquiri ab eo, qui ea suo nomine ita commiscuit: quod potius asserendum erat in casu sequenti. Nec oppositum habetur in Instit. ut putauit Vasquez.

67 III. Per mixtionem simul, & immutationem acquiritur dominium, quando quis suo nomine res alienas ita commiscet, ut miscibilibus corruptis, noua inde substantia emergat; ut si quis conficiat cereuisiam ex alieno hordeo, aut mulsum ex alienis melle ac vino, ut habetur Instit. de rerum diuisione §. *Cum ex aliena*.

68 IV. Per nudam immutationem acquiritur dominium vini, ex alienis uuis expressi; non autem granorum; ex alienis spicis excussorum. Instit. *Quidam* & l. 5. & 7. ff. de acquirendo dominio.

V. Si fluminis alluione quidpiam accreuerit prædio alicuius, id in eiusdem transit dominium, Instit. de rerum diuisione §. *præterea*, & l. 7. de acquirendo dominio. Eodem modo ædificium (non autem ipsa materialia) super alieno fundo exstructum, cedit fundi domino ibidem, & l. 23. ff. de vsucapionibus & l. 23. ff. de rei vindicatione.

69 ASSERTIO II. Diuisio dominiorum, ipsarumque rerum externarum, in genere introducta est iure gentium; non autem iure naturali. Ita communis, & habetur cap. *Ius gentium*, dist. 1.

& l. *Ex hoc iure*, ff. de iustitia & iure. Declaratur. Quia iure naturæ, & secundum primum hominis creati statum, omnia erant communia; nec cuiusquam quicquam ex rebus externis proprium, civili & particulari dominio.

Imo in statu innocentiae, nec futurum quidem erat particulare aliquod dominium proprietatis, sed solum iurisdictionis, ut communiter docent Theologi. Nec vero etiam ipsa natura hominis per se ad talem diuisionem inclinat, sed solum in vita civili, & suppositis deprauatis moribus ac incommodis, ex hominum malitia prouenientibus, ut recte notauit Lessius loc. cit. cum etiam in primitiua Ecclesia, & nunc in ordinibus Religiosis, nihil sit cuiusquam proprium, sed omnia quoad usum communia.

70 Facta est ergo diuisio rerum, ex communi gentium seu hominum consensu, aliquo ex præcedentibus modis; seu per ipsum Adamum, tanquam per caput humani generis, & similiter per Noë post diluuium, ut ex parte accidit Genes. 13. siue per electum à populo Principem, aut arbitrum, cuius voluntate res nondum diuisæ diuiderentur; siue priuatim prima cuiusque rei communis apprehensione, prout quemque in diuersa casus aut consilium impellebat; siue omnibus his modis, respectu rerum diuersarum.

Imo subinde in quibusdam rebus, interuenit etiam specialis Dei autoritas ac dispositio. Quo modo regna Chanæorum, & spolia Egyptiorum donata fuerunt à Deo Israëlitis. Sed hoc singulare est; nec ad primam rerum diuisionem pertinet.

DVBIVM VI.

De præscriptione & vsucapione, velut celebratissimo modo acquirendi dominium; speciatim quid sit, quas condiciones requirat, quos effectus habeat; & quantum temporis ad cuiusque rei præscriptionem sit necessarium.

Ad S. Thom. 2. 2. q. 66. a. 1. & 2.

71 **Q**uæritur primo, quid sit præscriptio & vsucapio. Respondeo. Præscriptio in Iure quidem ciuili significat exceptionem, seu oppositionem aduersus actionem Actoris, seu dilatoriã, seu peremptoriã; quo modo etiam Tertullianus inscripsit librum suum *de præscriptionibus*, aduersus hæreticos. In Iure autem Canonico, & apud Theologos hic, significat longam aliquam possessionem, qua fit, ut res antea aliena, nostra fiat; vel certe ius quoddam alterius, quod habebat erga nos, extinguatur. Quin etiam dominij acquisitio, vel alieni iuris siue realis, siue personalis peremptio, per continuationem temporis lege definiti, vocatur præscriptio.

72 Quo modo ipsa velut genus quoddam est ad vsucapionem, quæ definitur, *acquisitio dominij, per continuationem temporis lege definiti*, ut habetur l. 3. ff. de vsucapionibus; nisi in hac ipsa definitione uocula, *acquisitio dominij*, late pro acquisitione cuiuscunque iuris, seu etiam immunitatis ab onere, accipitur. Quod si fiat, tam utraque vox idem significabit, ut recte aduertit Lessius cap. 6. dub. 1.

Nec est in iure fundata, illa iuris interpretum vulgata distinctio præscriptionis ab vsucapione, quod hæc sit rerum mobilium, illa vero immobilium, ut patet Instit. de vsucapionibus, in principio, & l. vnica C. de vsucapione transformanda.

73 Quæritur secundo; Quas condiciones requirat præscriptio. Respondeo. Condiciones ad præscriptionem requisitæ reuocari possunt ad quatuor; quæ sunt; rei præscriptibilitas, possessio cum titulo, bona fides, & tempus sufficiens.

74 Prima igitur conditio est, ut res sit præscriptibilis; sunt enim quædam, quæ præscribi non possunt; ut ea quæ sunt iuris diuini, item homo liber, seruus fugitiuus, via publica; pensio vel canon Reipublicæ soluendus pro agris, limites prouinciarum, si noti sint; exemptio ab obedientia Superioris, dominium in bona pupilli, & alia, quæ uide apud Couarruiam in regulâ *possessor* part. 2. Syluestrum V. *præscriptio*. 2. à num. 2. Ioannem Medinam quæst. 16. de restitut. Alphonsum à Castro lib. 2. de lege penali cap. 5. Lessium cap. 6. num. 24. & 48. qui tamen recte notat, quædam in iure subinde, ideo solum dici præscribi non posse, quia ordinario modo & tempore præscribi non possunt, ut sunt res furtiue, res vi possessæ, & res fisci, de quibus infra.

75 Bona uero Ecclesiastica præscribi possunt etiam à Laicis, nisi sint res, vel loca sacra, ut sunt calices, templa, monasteria &c. hæc enim præscribi non possunt, ex cap. *Causam*, extra de præscriptionibus; uti nec ius cognoscendi causas clericorum, apud Azorium tom. 3. lib. 1. cap. 26. q. 2. & fufius à me dictum lib. 2. defens. Eccles. libert. cap. 16. contra Couarruiam præct. quæst. cap. 13. n. 5. sibimet aduersantem lib. 3. var. resolut. cap. 13. n. 4. Fundamentum eius rei explicauimus tom. 2. disp. 5. q. 5. dub. 3. & q. 7. dub. 1. & pluribus dicitur tom. 4. de libert. Eccles.

76 Sed & contra vacantem Ecclesiam non præscribitur; cap. *de quarta*, de præscriptionibus, Plura infra.

77 Secunda conditio est possessio; siue ut res actu possideatur à præscribente; nam sine possessione non præscribitur, ex 3. regula iuris in 6. & l. *sine possessione* ff. de vsucapione. Necessè est autem, ut res tanquam propria, non precario concessa, possideatur; idque legitimo titulo, saltem probabiliter præsumpto, ex cap. *si diligenti*, de præscriptionibus, & cap. *Clerici*, 16. quæstion. 4.

Nec quoad tituli iustitiam sufficit ignorantia iuris, licet inuincibilis, ex communi, contra Medinam quæst. 17. de restitut. Sed facti solum